

Intézményhálózatával – iskola, fogorvos, összevont hétfélig háziiorvosi ügyelet – az új város térségi szerepkört is betölt. Kereskedelmi és egyéb szolgáltatásai – autószerelő műhely, benzinkút, gyógyszertár, háztartási-gép-javítás, fodrászat, kozmetika, piac, posta stb. – a környező települések ilyen irányú igényeit is kielégítik.

Műemlékek, kulturális élet, célkitűzések

Az idelátogatók megtekinthetik az 1821-ben épült római katolikus, illetve az 1828-as építésű református templomot, amelyek késő barokk stílusban épültek, és műemlék-védettségűek. Szintén védett a hajdan szebb időket megélt késő barokk kastélyépület, amelynek felújítása jelentős állami támogatással ugyan elkezdődött, a munkálatok azonban abbamaradtak.

Az 1970-es évek elejéig itt volt látható Mándok görögkatolikus fatemploma, amely építészetiileg egyedülálló az országban. Építési éve vitatott – 1550 vagy 1640 körüli –, és jelenleg a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumban látható.

A város kulturális és sportélete színes. Ez évben második alkalommal rendezték meg az „Athos” lovas találkát. A másik, nagyszámú közönséget vonzó rendezvény a hagyományörző szüreti fesztivál. Citerazenekara van a településnek, fiataljai pedig ez évben elindították Mándok első online rádióját. 2005 novemberétől működő Közösségi Háza helytörténeti gyűjteménnyel, teleházzal várja az érdeklődőket.

A város vezetése elsődlegesnek tartja az infrastruktúra fejlesztését. Fejlesztési elképzelései között szerepel a szennyvízcsatorna-hálózat 100%-os kiépítése, a csapadék- és belvízelvezető csatornarendszer kiépítésének folytatása, a további járdaépítés.

Az önkormányzat célkitűzései közé tartozik a helyi foglalkoztatási lehetőségek bővítése, egy komfortosabb, szebb város megteremtése, a kistérségi mikrokörzeti szerepkör hatékony betöltése. Mindezek során az értékteremtés mellett célja az értékmegőrzés is.

MOLNÁR GYÖRGYNÉ

Kozármisleny

Baranya megye városhálózatát az 1970-es évek végétől az 1990-es évek elejéig stabil struktúra jellemezte. Azután felerősödött a városodás folyamata: Pécsvárad, Sásd, Szentlőrinc, Bóly, Sellye, Harkány majd Villány kapott városi rangot. 2007 júliusától Baranya megyében Kozármislennyel együtt összesen 13 város található, népességük a megye lélekszámának (a 2007. év eleji adatok alapján) a 64%-át tette ki. (Arányuk az új város nélkül 63% volt.)

A város története

Kozármisleny területén az első régészeti lelet (i. e. 1900–1800) a korai bronzkorból, a Somogyvár-Vinkovci kultúra népétől bukkant elő. A rómaiak is több emléket hagytak maguk után. A számos leletnek valószínű oka az, hogy a település közelében haladt el a most Baranya megyét átszelő legfontosabb római transzkontinentális hadiút, amely a mai Mitrovicnál kezdődött, érintette Pécsét, Szombathelyt, Sopront és Bécsét.

Kozármisleny több kisebb településből alakult ki. Kozár neve 1332–1335 között Kosar alakban, Misleny neve 1266-ban Myslen változatban, Kiskozár neve pedig 1542-ben bukkant fel először az írott forrásokban. A Kozár településelnevezés a magyarsághoz csatlakozó kazár néptörzsek itt letelepített csoportjára emlékeztet. A Misleny név szerb–horvát eredetű személynévből keletkezett. Kiskozár és Misleny falvakat 1928-ban előbb Kiskozár (ideiglenes név volt), majd Kozármisleny néven egyesítették. Az egyesített települések mindegyike

a török hódoltság alatt is folyamatosan lakott helység volt. A XVII. század végén és a XVIII. században a magyar lakosság mellé időről időre délszlávok települtek, akik részben asszimilálódtak, részben elköltöztek ezekből a falvakból. A XIX. század közepére Kiskozár – újabb betelepülések hatására – német többségűvé vált. Mislénybe ugyanennek az évszázadnak a második felében érkezett kevés számú német, a település azonban jobbára magyarlakta maradt.

Népesség, népmozgalom

Kozármisleny lakossága 2007 elején 5389 főt tett ki, ami azt jelenti, hogy a megye városainak sorában a hatodik legkisebb volt. A népesség száma az 1980-as években számottevően, a baranyai vidéki városok¹ átlagánál sokkal dinamikusabban növekedett. E növekedés az 1990-es években tovább fokozódott, miközben a megye többi városában ez idő tájt már a fogyás volt a jellemző. A 2000-es évek elején a gyarapodás valamelyest mérséklődött, a helyzet azonban továbbra is jóval kedvezőbb volt, mint a hasonló jogállású településeken, amelyekben változatlanul népességszám-csökkenés mutatkozott.

1. táblázat

A népesség számának alakulása

Év	Kozármisleny népessége		A megye többi városának népessége	
	szám szerint	az előző népszámlálás %-ában	szám szerint	az előző népszámlálás %-ában
1980	2369	–	98 838	–
1990	2948	124,4	99 437	100,6
2001	4090	138,7	96 084	96,6
2007	5389	131,8	94 404	98,3

A település népességszámának alakulásában meghatározó szerepe volt a vándorlásnak. Korábban a migrációs folyamatokat a nagyváros irányába történő vándorlás jellemezte. Főként a szélesebb körű munkalehetőségek vonzották az állást keresőket, akik többnyire nemcsak dolgozni jártak be a megyeszékhelyre, hanem le is telepedtek ott; valamint vonzerőt jelentett még a város színvonalasabb oktatási, egészségügyi vagy kulturális ellátottsága is. A kilencvenes években azonban lendületet kapott és jelenleg is tart az a szuburbanizációs folyamat, amely a migráció irányát a városból a községek felé fordította. Egyrészt a foglalkoztatásban korábban fontosabb szerepet betöltő nagyvállalatokat a kilencvenes években felszámolták, emiatt sokan hagyták el a várost az olcsóbb lakhatási és megélhetési lehetőségek reményében. Másrészt a megyeszékhely közvetlen közelségében fekvő települések bőséges és a pécsinél lényegesen olcsóbb telekkínálata vonzotta, vonzza az otthon teremtési szándékozókat. Számukra a fenti előnyök mellett további pozitívumot jelent a falusias környezet, a háztáji gazdálkodás lehetősége, valamint az, hogy a nagyváros által nyújtott szolgáltatások is könnyen elérhetők. A legintenzívebb bevándorlás Kozármislenybe az 1980–2006 közötti időszakot tekintve az ezredforduló utáni esztendőkből következett be. Az 1000 lakosra jutó migrációs nyereség ekkor megközelítette az évi 43 főt, ugyanezen időben a megye többi városában a vándormozgalom negatív egyenleggel zárult (sőt utóbbiakban már a kilencvenes évtizedet is ez jellemezte).

A vándorlások mellett a természetes népmozgalom kisebb szerepet játszott a lélekszám alakításában. A természetes népmozgalmon belül a születési arányszám – csakúgy mint a megye többi városában – Kozármislenyben is folyamatosan mérséklődött ugyan, ám rendre meghaladta a vidéki városok átlagát. A halandóság – a fiatalabb korösszetétellel is összefüggésben – ugyancsak kedvezőbb volt itt, mint a megye másik 11 vidéki városában.

¹ Itt és a továbbiakban Pécs nélkül.

2. táblázat

A népmozgalom főbb adatai

Időszak	A születések	A halálozások	A természetes szaporodás, illetve fogyás(-)	A vándorlási különbözet
	1000 lakosra jutó évi átlaga			
1980–1989	13,9	9,8	4,1	17,7
1990–2000	11,2	9,2	2,0	27,5
2001–2006	10,7	7,8	2,8	42,6

A népesség nemenkénti összetételét az áttekintett időszak egésze során – az általános tendenciának megfelelően – némileg módosult. A népesség öregedését jelzi az időskorúak (60 éven felüliek) hányadának emelkedése, ami a gyermekek (0–14 évesek) csökkenő arányával párosult. Míg 1980-ban a település lakosságának 10%-a tartozott az öregkorúak közé, addig 21 évvel később már közel 15%-a. Ugyanakkor gyermekkorú az 1980. évi népszámláláskor 25, 2001-ben 19%-uk volt. A felnőttkoron belül is az idősebb életkor felé tolódott a struktúra: a népességnek a 15–39 évesek kisebb, a 40–59 esztendősek pedig nagyobb részarányát képviselték 2001-ben, mint bő két évtizeddel azelőtt. A Kozármislenyben élők korösszetétele a legutóbbi népszámláláskor – noha az 1980. évinél valamelyest hátrányosabb helyzetet tükrözött – jóval kedvezőbb volt, mint a többi baranyai vidéki város lakóié. Ez javarészt előnyösebb vándormozgalmának köszönhető, amelynek eredményeként magas termékenyséű fiatal korosztályok érkeztek a településre.

Kozármisleny lakóinak korstruktúrája az elmúlt évtizedek során – az általános tendenciának megfelelően – némileg módosult. A népesség öregedését jelzi az időskorúak (60 éven felüliek) hányadának emelkedése, ami a gyermekek (0–14 évesek) csökkenő arányával párosult. Míg 1980-ban a település lakosságának 10%-a tartozott az öregkorúak közé, addig 21 évvel később már közel 15%-a. Ugyanakkor gyermekkorú az 1980. évi népszámláláskor 25, 2001-ben 19%-uk volt. A felnőttkoron belül is az idősebb életkor felé tolódott a struktúra: a népességnek a 15–39 évesek kisebb, a 40–59 esztendősek pedig nagyobb részarányát képviselték 2001-ben, mint bő két évtizeddel azelőtt. A Kozármislenyben élők korösszetétele a legutóbbi népszámláláskor – noha az 1980. évinél valamelyest hátrányosabb helyzetet tükrözött – jóval kedvezőbb volt, mint a többi baranyai vidéki város lakóié. Ez javarészt előnyösebb vándormozgalmának köszönhető, amelynek eredményeként magas termékenyséű fiatal korosztályok érkeztek a településre.

A vizsgált időszak folyamán a családi állapot szerinti összetételben is nyomon követhető kisebb mértékű változás. A nőtlenek, hajadonok aránya 1980 és 2001 között 17-ről 24%-ra nőtt, ugyanakkor jelentősen mérséklődött (72-ről 61%-ra) a házasok aránya. A házassodási szokásokban a közelmúltban számottevő változások következtek be. A tanulmányi idő elhúzóda, az egyre nehezebbé váló első munkába lépés, az egzisztenciateremtés mind nagyobb gondjai általában a házasságkötési életkor kitolódásához vezetnek. Folyamatosan csökken a házasságkötési kedv is, ugyanakkor terjednek a házasságon kívüli – élettársi – kapcsolatok. Általánosnak tekinthető a válások számának emelkedése. Kozármislenyben a 15 éves és idősebb lakosoknak 1980-ban 4, 2001-ben 6%-a volt elvált. Viszonylag stabilnak kizárólag az özvegy családi állapotúak részaránya mondható, hányaduk az 1980-as és a legutóbbi census között a településen mindössze fél százalékponttal nőtt. Kozármisleny népességének ezen összetétele jelentősen eltért a vidéki városokétól. A különbség leginkább a házasok arányában mutatkozott meg, ami legújabb városunkban jóval magasabb volt, mint a másik 11-ben.

3. táblázat

A népesség családi állapot szerinti összetétele (a népszámlálás időpontjában)

Családi állapot	1980			1990			2001		
	%								
Nőtlen, hajadon	16,9	18,1	24,4	16,9	18,1	24,4	16,9	18,1	24,4
Házias	71,5	68,9	60,8	71,5	68,9	60,8	71,5	68,9	60,8
Özvegy	8,2	8,3	8,7	8,2	8,3	8,7	8,2	8,3	8,7
Elvált	3,5	4,7	6,1	3,5	4,7	6,1	3,5	4,7	6,1
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

A legutóbbi censzuskor Kozármislenyben 1286 háztartást írtak össze, 77%-kal többet, mint 21 évvel korábban. A háztartásokban élők száma ettől kissé elmaradva (72%-kal) gyarapodott, ily módon az átlagos háztartásnagyság valamelyest csökkent. Száz háztartásra 1980-ban még 327 fő, 2001-ben már csak 316 fő jutott.

(Ez mindkét esetben meghaladta a vidéki városok átlagát, ami 300, illetve 261 főt tett ki.) A háztartások méretének zsugorodása összefügg egyebek mellett a gyermekvállalási hajlandóság megcsappanásával, az egykori többgenerációs együttélési forma felbomlásával, a csonka családok részarányának növekedésével, a népesség öregedésével, a magukra maradt idősök arányának növekedésével stb. Ez utóbbi két jelenség, valamint a munkanélküliség terjedése a foglalkoztatott nélküli háztartások szélesedő körű jelenlétében is tükröződik. Az 1990. évi népesség-összeírásakor a háztartások 19%-a, 11 évvel később már 27%-a foglalkoztatottak nélkül élt.

4. táblázat

A háztartások főbb adatai (a népszámlálás időpontjában)

Megnevezés	1980	1990	2001
A háztartások száma	725	938	1286
A háztartásban élők száma	2369	2948	4069
100 háztartásra jutó személy	327	314	316
A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya, %	nincs adat	19,3	27,1

A vizsgált időszakban igen kedvezően változott a település lakóinak iskolázottsági szintje. A 8 osztályos vagy annál alacsonyabb végzettséggel rendelkezők aránya számottevően mérséklődött (az 1980. évi 39-ről 2001-re 18%-ra), ezzel szemben a diplomát szerzetteké 2-ről 9%-ra emelkedett. (A középfokú végzettségük hányada lényegében alig változott, 1980-ban 24, a legutóbbi népszámláláskor pedig 23%-ot tett ki.) Ezek az arányszámok a kozármislenyi lakosságnak a megye vidéki városaiban élőkénél kedvezőbb helyzetét tükrözik. A magasabb iskolázottságban a jelentős súlyú migrációs folyamat mellett – amelynek során magasabban képzett fiatal korosztályok érkeztek a településre – szerepet játszik a megyeszékhely közelsége, ahol az oktatási intézmények egész sora, valamint a kvalifikált munkahelyek relatív „bősége” fogadja a lakóhelyükön megmaradó, ám ezeket a lehetőségeket bejárással kihasználó vidéki fiatalokat, munkavállalókat.

Gazdasági aktivitás

Az életkörülmények egyik alapvető meghatározója a rendelkezésre álló munkalehetőségek köre. A városban tavaly év végén 739 regisztrált vállalkozást tartottak nyilván. 1000 lakosra jutó számuk 31-gyel több (szám szerint 137) volt, mint a másik 11 városban átlagosan. A vállalkozások közül 353 társas, 386 pedig egyéni volt. Kozármislenyi kis túlzással vállalkozó településnek tekinthető. A vállalkozások megalakulása nemcsak a gazdasági környezetnek vagy a gazdasági viszonyoknak köszönhető, hanem a helyi önkormányzat támogató hozzáállásának is. Ennek révén a kozármislenyi székhelyű vagy telephelyű vállalkozások 25 éves adómentességet kaptak.

Az elmúlt évtizedekben lezajlott demográfiai folyamatok, a gazdasági életben végbement változások, a lakosság idősödő korösszetétele s egy sor egyéb tényező hatására Kozármislenyben is módosult a népesség gazdasági aktivitás szerinti struktúrája. A foglalkoztatottak aránya viszonylag számottevően csökkent, amiben – egyebek mellett – szerepet játszott egyes munkahelyek megszűnése, illetve a létszámleépítések, továbbá az oktatási-képzési idő meghosszabbodása, a fiatalok munkába lépési idejének kitolódása is. Az előbbi két tényező hatása a munkanélküliek növekvő táborán is megfigyelhető. Az inaktív keresők hányadát a népesség előregedése is növelte, akik mind nagyobb arányban váltak nyugdíjasokká. Az eltartottak pedig – a 0–14 évesek fogyasztó részarányából adódóan – a foglalkoztatottakhoz hasonlóan ugyancsak relatíve kevesebben voltak 2001-ben, mint az 1990-es évek elején. Mindezek együttes hatására a 2001. évi népszámlálás idején a lakosság 40%-a kapcsolódott foglalkoztatottként a munkaerőpiachoz, 3%-a munkanélküli, 28%-a inaktív kereső volt, közel háromtizede pedig eltartottként élt. Megjegyzendő, hogy a foglalkoztatottsági szint Kozármislenyben meghaladta a vidéki városok átlagát (35%), s ugyanez vonatkozik az eltartottak arányára is (ez a megyeszékhelyen kívüli városokban 27%-ot tett ki). Az inaktív keresőké, valamint a munkanélkülieké azonban elmaradt azokétól (34, illetve 5%).

5. táblázat

A népesség gazdasági aktivitás szerinti összetétele (a népszámlálás időpontjában)

Megnevezés	1990	2001
Foglalkoztatott	46,9	40,1
Munkanélküli	1,2	2,7
Inaktív	19,0	27,8
Eltartott	32,9	29,5
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

Módosult a keresők ágazati összetétele is az 1990 óta eltelt időszak folyamán. Visszaesett az ipar szerepe, és gyengült a település agrárjellege is. Ezzel szemben a szolgáltatási jellegű ágazatok aránya 43-ról 65%-ra nőtt. Ebben a végzettség szerinti struktúra változása, nevezetesen a diplomások növekvő részaránya is tükröződik. Kozármislenyben az előbbi ágazatok aránya elmaradt a megye többi városától, utóbbiaké azonban jelentősen meghaladta a másik 11 azonos jogállású település átlagát. Ez a nagyváros közelségével, az ott rendelkezésre álló szolgáltatási munkakörök relative bővebb kínálatával függ össze.

6. táblázat

*A foglalkoztatottak gazdasági ágak szerinti összetétele
(a népszámlálás időpontjában)*

Megnevezés	1990	2001
Az iparban	33,8	22,6
Az építőiparban	10,9	9,0
A mezőgazdaságban	12,7	3,5
A szolgáltatási jellegű ágazatokban	42,5	64,8
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

Közlekedés

A munkavégzés, a lakosság életkörülményei szempontjából lényeges kérdés az ingázás. A 2001. évi népszámlálás adatai szerint a kozármislenyi foglalkoztatottaknak a vidéki városok átlagát számottevően meghaladó hányada, 69%-a, lakóhelyéről eljárt dolgozni. E magas arány vélhetően a település igen előnyös földrajzi fekvésével (a megyeszékhely közelségével), továbbá a jó közlekedési lehetőségekkel függ össze. Kozármislenyben vasútvonal nem halad át, ennek ellenére megközelítési lehetősége, közlekedése, beleértve a tömegközlekedést is, kiválónak mondható. Északi határán halad el a Pécs-Mohács-összekötő 57-es számú főútvonal, amely igen nagy forgalmat bonyolít le. Ebből ágazik le az az út, amelyik áthalad Kozármislenyben, és Villánynál ér véget. Könnyen elérhető a megyeszékhely délkeleti része Űszögpuszta felé fordulva is. Nagymértékben felgyorsította a közlekedést az 57-es főútvonal közelmúltban elkészült azon új része, amely Pécs kertvárosi lakótelepénél éri el a várost. Személygépkocsival a megközelítés többnyire nem jelent sok időt. Kiváló a tömegközlekedés is, Pécsről Kozármisleny végállomásig általában is igen gyakran közlekednek autóbuszok, a munkába járás időpontjától függően még sűrítik is a járatokat.

A közúti közlekedésben a kozármislenyiek – a 2006. év végi adatok szerint – mintegy 1900 személygépkocsival vettek részt, a kocsik 1000 lakosra jutó állománya (344) 67-tel meghaladta a vidéki városokét.

A kapcsolattartás további elemét jelenti a telefon. A település helyzete a távbeszélő-fővonalak 1000 lakosra jutó száma (270) alapján kedvezőtlenebb volt, mint a megye többi városáé (305).

Lakáshelyzet

Az elmúlt év végén Kozármislenyben 1775 lakást tartottak nyilván, számuk 1980 óta több mint két és fél-szeresére növekedett, meghaladva a főleg beköltözésekből fakadó népességyarapodást. A számottevő lakás-

építkezés kedvező velejárója volt a lakásméretetek növekedése. Miközben ugrásszerűen emelkedett, s napjainkra meghatározóvá vált a három vagy több szobával rendelkező otthonok aránya, a kisméretűeké (egy-, illetve kétszobásaké) töredékére zuhant vissza. A szobaszám szerinti összetételt tekintve kitűnt, hogy a kozármislenyiek jóval előnyösebb helyzetben voltak a 2001-es népszámlálás idején, mint a megye többi vidéki városának lakói, tekintve, hogy a három- és többszobás lakások hányada itt jóval magasabb (80%) volt, mint általában a vidéki városokban (53%).

Az alapközművek közül ivóvízzel 2006-ban a lakások 92, szennyvízcsatorna-hálózattal 88%-a rendelkezett, előbbi elmaradt a vidéki városok átlagától, utóbbi valamivel meghaladta azt. A hálózat kiépítettsége itt arányosabb volt, mint a többi városban, tekintve, hogy a vízzel ellátott lakásoknak 96%-a volt egyúttal csatornázott is, miközben a megye többi városában csak 89%-a.

Kozármisleny Baranya azon 185 települése közé tartozik, ahol vezetékes gázszolgáltatás működik. A hálózathoz 2006-ban a lakások 91%-a csatlakozott, több mint kétszer akkora hányaduk, mint a vidéki városokban. Ezzel szemben távfűtés és melegvíz-szolgáltatás nincs a településen.

Kereskedelem, egészségügy, oktatás, szabadidő

Kozármisleny kereskedelmi ellátása a vidéki városokhoz képest kevésbé kiépített. Az igények kielégítéséhez 33 üzlet és 13 vendéglátóhely állt rendelkezésre 2006 végén. Az előbbieket 1000 lakosra jutó száma 6, az utóbbiaké 2 volt, miközben ugyanez a megye többi városában 21, illetve 7. Feltehető, hogy ezeket a szolgáltatásokat – főként a kereskedelmieket – a Pécsre nagyszámban ingázó foglalkoztatottak ott veszik igénybe.

A lakosság egészségügyi alapellátását 2006-ban 2 háziorvos, valamint egy házi gyermekorvos biztosította. A fekvőbeteg-ellátás helybeni elérésére nincs lehetőség, a rászorulókat általában a megyeszékhelyen működő kórházakat keresik fel.

A kisgyermekes intézményes elhelyezése a településen lévő bölcsődében és óvodában oldható meg. A bölcsőde 20, az óvoda 196 férőhellyel fogadta 2006-ban a kicsinyeket. Előbbi 160, utóbbi 99%-os kihasználtsággal működött, azaz zsúfoltabban, mint a megye másik 11 városában általában.

Plébániatemplom

Az oktatás következő állomását jelentő általános iskolák közül Kozármislenyben egy található, ahová 2006-ban 337 tanuló járt. Az egy osztályteremre, illetve egy pedagógusra jutó diákok száma nagyjából a vidéki városok átlaga körül alakult, sorrendben 21, illetve 11 főt tett ki. Az általános iskolát követő középfokú intézményhálózat teljes egészében hiányzik a városból.

A szabadidő hasznos eltöltésének egyik lehetőségét a települési könyvtár jelenti, mely 2006-ban közel 8000-es állománnyal állt az érdeklődők rendelkezésére. Ezer lakosra körülbelül 1450 kölcsönözhető egység (könyv, folyóirat stb.) jutott, töredéke annak, mint a megye kisvárosaiban (6100).

További programot nyújthatnak az egyes közművelődési intézmények, amelyekből Kozármisleny területén 3 működik. Az általuk rendezett foglalkozások, illetve kulturális rendezvények az elmúlt évben összesen 10 000-et meghaladó számú érdeklődőt vonzottak, azaz minden lakos tavaly átlagosan kétszer vett részt ilyen jellegű programon. Múzeum és mozi Kozármislenyben nincs, az effajta szórakozásért általában Pécsre utaznak az emberek. A városban viszont felépült egy sportcsarnok, ami nemcsak a sporttevékenységekhez biztosít területet, hanem számtalan kulturális rendezvénynek, koncertnek is helyet ad.